

انسیجام اسلام

فرصت‌ها و چالش‌ها

حسن کایران

کتاب‌دانشجو

www.ketab.ir

انسجام اسلامی

فرصت‌ها و چالش‌ها

حسن کامران

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

طراح جلد: آرزو آقاباباییان

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

چاپ و صحافی: الغدير

کانون اندیشه جوان

سرشناسه: کامران، حسن، تهران، ۱۳۹۴

عنوان و نام پدیدآور: انسجام اسلامی: فرصت‌ها و چالش‌ها / آرزو آقاباباییان.

مشخصات نشر: تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۶۶ص.

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال شابک: 9-60۰-159-232-4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: تقریب مذاهب. موضوع: وحدت اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۴ الف۸۸ ک۲/۵/۲۳۳ BP

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۴۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۹۶۰۹۷

تهران: تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۴۴۱

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۵	فصل اول: کلیات
۱۷	گفتار اول: چیستی وحدت
۲۳	گفتار دوم: ضرورت وحدت
۲۵	گفتار سوم: رویکرد استراتژیک و راه وحدت
۳۵	گفتار چهارم: جغرافیای مذهبی تسنن و تشیع
۴۳	فصل دوم: چالش‌ها و فرصت‌ها
۴۵	گفتار اول: لوازم وحدت
۵۱	گفتار دوم: موانع وحدت
۶۵	گفتار سوم: راهکارهای تقویت وحدت و انسجام اسلامی
۸۱	فصل سوم: سیره بزرگان برای حفظ وحدت و انسجام
۸۳	گفتار اول: سیره معصومین <small>علیهم‌السلام</small>

۱. رسول الله ﷺ، بیانگذار وحدت ۸۳
۲. امام علی علیه السلام اسوه وحدت ۸۴
۳. شرکت ائمه معصومین علیهم السلام در اجتماعات اهل تسنن ۹۳
۴. اصحاب ائمه معصومین علیهم السلام از سایر مذاهب ۹۵
۵. رفتار نیک ائمه علیهم السلام با فقهای عامه ۹۷
- گفتار دوم: سیره علما و دانشمندان شیعه برای حفظ وحدت و انسجام ۱۰۱
۱. سید محمد علی آل-کلی علیهم السلام ۱۰۲
۲. شیخ محمد باقر عابدی ۱۰۶
۳. آیت الله جعفر سبحانی ۱۰۹
۴. علامه سید عبدالکافی سبزواری ۱۱۴
۵. امام موسی صدر ۱۲۵
- الف) اصل آزادی ۱۲۹
- ب) اصل احترام ۱۳۰
- ج) اصل اطمینان ۱۳۱
- د) اصل ایمان ۱۳۱
- ه) اصل نفی فرقه‌گرایی ۱۳۲
- فصل چهارم: سخن پایانی ۱۳۹**
- سطح اول: در سطح کلان، امت اسلامی ۱۳۹
- مبانی ۱۴۰
- اصول و شیوه‌ها ۱۴۱
- سطح دوم: در سطح شیعیان جهان ۱۴۴

- ۱۴۴..... سطح سوم: در سطح ایران اسلامی
- ۱۴۵..... استراتژی حوزه‌های علمیه در تقابل با تفرقه مذهبی
- ۱۴۷..... کتابنامه
- ۱۵۳..... فهرست آیات
- ۱۵۷..... فهرست روایات
- ۱۵۹..... نما

پیشگفتار

این کمان اتحاد مسلمانان یکی از مهم‌ترین و حیاتی‌ترین نیازهای امت اسلام در برهه حساس و خطیر کنونی است که جهان استکبار با نیت برآورده کردن مصادیق استعماری خویش، به شدت سرگرم تفرقه‌اندازی و فتنه‌انگیزی در اقصی نقاط بلاد اسلامی است. بر همین اساس کتاب «انسجام اسلامی: چالش‌ها و فرصت‌ها»، به تائید بر مفهوم کلیدی تقریب بین مذاهب اسلامی به موضوع وحدت و یکپارگی بین مسلمانان، نگاهی جدی و دغدغه‌مندانه را پی می‌گیرد.

این اثر در چهار فصل «کلیات»، «چالش‌ها و فرصت‌ها»، «سیره بزرگان برای حفظ وحدت و انسجام» و «سخن پایانی» سامان یافته است و در آن از موضوعات پیوستی وحدت، ضرورت وحدت، لوازم وحدت، موانع وحدت، راهکارهای تقویت وحدت و انسجام اسلامی، مشی بزرگان زمین اعم از سیره معصومین علیهم‌السلام و اقدام‌های علما و دانشمندان مسلمان معاصر برای حفظ وحدت و انسجام سخن به میان آمده است.

اثر حاضر محصول تلاش گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی مرکز پژوهش‌های جوان است. این مجموعه، شاخه‌ای از شاخسار پربرویار

پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی^۱ است که با گروه‌های علمی «بیش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی» و «ادب و هنر» به افق‌های پیش رو و گام‌های پیش رو در عرصه فرهنگ جامعه اندیشیده، آثار مفیدی به ثمر نشانده است.

رشد و شکوفاندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی، پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی از برجسته‌ترین اهداف فراروی مرکز است تا با رصد شرایط روز جامعه، به سید موضوعات ضروری دست زده، پژوهش‌هایی مفید بیافریند.

مرکز پژوهش‌های جوان در چهار سطح جوان، دانشجو، اندیشه و طلبه به تولید آثاری در قالب‌ها و آرایه‌های گوناگون مشغول است:

۱. «کتاب جوان» برای مخاطبان جوانی تهیه می‌شود که هفده تا ۲۴ ساله‌اند و دوره متوسطه تحصیلی را سپری کرده‌اند.

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دینی و مسجّم، نظریه‌پروری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری افشار تحصیل کرده و نسل جوان کشور، به عنوان نهادی علمی-پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

۲. «کتاب دانشجو» مربوط به جوانان دانش‌پژوه در مقطع کاردانی و کارشناسی است که به طور معمول هجده تا ۲۶ سال دارند.

۳. «کتاب اندیشه» برای جوانانی نگاشته می‌شود که پویایی فکری خویش را تعالی بخشیده و بر فرازی فراتر از مقطع کارشناسی قدم نهاده‌اند و به طور معمول کمتر از ۲۸ بهار را دیده‌اند.

۴. «کتاب طلبه» با جوانانی سخن می‌گوید که سال‌های نخست و سطوح میانی علوم - زوی اسی گذرانند.

کتاب پیش‌رازان سلاح دانشجوی این مرکز است.

این مرکز با قدردانی از نو سنده محترم جناب حجت‌الاسلام والمسلمین حسن کامران برای انجام این اثر ارزشمند، تلاش مجدانه مدیر گروه مطالعات فرهنگی و اجتماعی آقای محمدحسین محمدی و همکاری ارزیابان گرامی آقایان مهدی جمالی‌فر و سجاد هجری را ارج نهاده، صمیمانه در انتظار نقدها و پیشنهادهای خوانندگان تیزبین نشسته است.

مرکز پژوهش‌های اسلامی

مقدمه

اینه وحدت اسلامی که منادی آن در دهه‌های اخیر حضرت امام خمینی ره بود، یک ایده استوار، معقول، شدنی و حیاتی برای حفظ هویت اسلامی است. آرمان وحدت از آرمان‌های فراجناحی، فراملیتی، فرامذهبی و آرزوهای بین‌المللی جامعه مسلمانان است. وحدت از گسترده‌ترین عرصه آن، که وحدت مستضعفان عالم از مقابل مستکبران است، آغاز می‌شود و در مراتب بعدی آن، وحدت پیروان اهل بیت در مقابل مشرکان (ملحدان)، وحدت مسلمانان، وحدت ملت و وحدت هر یک از اجزا و اقشار آن موضوعیت می‌یابد. دنیای تشییع، عالم اسیر، مستضعفان جهان و کل بشریت، همه در اعماق فطرت خود از جنگ و جدال و درگیری و اختلاف و تفرقه و خصومت نفرت دارند و خواهان همفکری، هم‌رایی، همکاری، ارتباط و تعاون هستند.

اندیشه تقریب (نزدیکی مذاهب اسلامی) قبل از وقوع انقلاب اسلامی، مختص نخبگان بود و برای توده‌های مسلمان، قابل فهم و هضم نبود، اما اکنون تا عمق جان افکار عمومی راه یافته است. با وجود نفوذ عمیق ریشه‌های وحدت در اعماق انفس (قلب‌ها) و آفاق (عقل‌ها) و با وجود

«مشاهده» و «تجربه» آثار تلخ تفرقه و چشیدن ضربه‌های دردناک و زخم‌های عمیق و غم‌انگیزی که عموم انسان‌ها از تفرقه و اختلاف بر تن دارند، چرا به درمان برنخیزیم و از اتحاد و برادری پاسداری نکنیم؟ در زمانی است که در جوامع اسلامی، وحدت مسلمانان و اتحاد میان کشورهای اسلامی بر سر زبان‌هاست. صدها کتاب و مقاله در این باره نوشته شده و خطبا و نویسندگان بر اهمیت و ضرورت آن تأکید می‌ورزند، اما در عمل، کار گام مثبت و تعیین‌کننده برداشته می‌شود! ریشه این ناکامی‌ها چیست؟

به باور نگارنده، ریشه این ناکامی‌ها را باید در مبانی‌ای جست‌وجو کرد که بدون توجه به آن مبانی، همه آن تلاش‌ها بی‌نتیجه خواهند ماند؛ البته علل و عوامل دیگری هم دارد که در این نوشتار به تفصیل بیان شده است. در این کتاب تأکید بیشتر بر همبستگی و انسجام پیروان مذاهب و فرق اسلامی و به‌طور مشخص، اهل تشیع و تسنن است، بر آنیم که نقش عامل منحصربه‌فرد وحدت در حل مشکلات جهان اسلام از جنبه‌های مختلف به ارزیابی بنشینیم.